

Landskap: Småland..... Upptecknat av: S.J. Johansson.
Härad: Kinnevald..... Adress: Öja Lund, Gämla.
Socken: Öja..... Berättat av
Uppteckningsår: 1939..... Född år i

	sid.
Uppteckningen rör	
"Pottetöapa Jösse" (eller "Pöttetöapa here".)	1
En hård smålänning.	4
"Hanlare-Massen".	5
"Klok-Anna".	7
En "klok" gubbe.	8
"Stämman blo" och "sätta ut tannaväak".	9
En man som hade en ovanlig förmåga att meta upp fisk.	10
Hur man skulle bära sig åt för att bli "klok".	11
En trollkunnig kvinna.	12
Lyktgubbe.	13
Hur ett grötrim röjde en mördare.	14
Gåtor.	15
Ordspråk.	17
"Orstä".	23
Vingåkersrosen. (en visa.)	24

Skriv endast på denna sida!

71 sid.

Gubben Noack.	28
"Pelles Stockholmsresa"	31
Tiggarvisan.	34
Kärleksvisa från en fånge.	37
"Lilla Greta och snälle Pelle"	39
Kärleksvisa.	42
Axel och Hilda.	45
Beväringsvisa.	49
Extra beväringsång.	51
Petter Jönssons resa till Amerika.	53
En ny kärleksvisa från Amerika.	56
En midsommarafton i skogen.	58
Hjalmar och Hulda.	61
Den svenska flickan.	67
Lantmannens aftonserenad.	70 - 71,

Några uppteckningar med anledning av Kronobergs läns
Hembygdsförbunds utlysta pristävlan.

"Pottetöapa Jösse" (eller "Pottetöapa here".)

Den för sin styrka av gamla personer mest
omtalade mannen har varit "Pottetöapa Jösse" eller, som han
också kallades "Pottetöapa here". Han föddes i Bergunda i ett
torp "Pautöap". Han flyttade dock till Västra Torsås, där han
levde som jordbrukare. Då "Jösse" en gång var i Karlshamn fick
han av en handlare, som hört omtalas "Jösses" ovanliga styrka
en tunna salt till skänks, blott han bar alltsammans på en gång
hem till Torsås. För att göra bördan ännu svårare nedlade hand-
laren även, utan "jösses" vetskap i säcken bland saltet ett
"tiopundslod". "Jösse" tog dock med lätthet saltsäcken på ryggen
och vandrade mot hemmet. På avstånd följde handlaren "Jösse" för
att se, som han verkligen bar säcken ända hem. Kommen ett gott
stycke på hemvägen märkte "Jösse", att vid vägganten växte vackra
lingon. Utan att dock lägga säcken från sig begynte han plocka
av dem. Då handlaren därför gick fram till "Jösse" och frågade
honom varför han bar säcken på ryggen då han plockade bär,
svarade "Jösse": "Ja det var sant, det kom jag inte ihåg". Hand-
laren ansåg det då onödigt att kontrollera om "Jösse" bar hem
saltet.

På "Jösses" tid fanns det gott om rövare, som hade sitt tillhåll i skogarna och överfölla resande. Under ett gästabud hos en storman kom rövarnas härjningar på tal och värden frågade en av de närvarande om han inte var rädd att färdas genom skogen. Denne svarade: "Jag har en kusk så stark, att ingen förmår fälla honom, han försvarar mig". Värden kom då att tänka på "Jösse", som han trodde var kuskens överman. Efter det vad ingåtts sändes bud efter "Jösse" och i stormännens närvaro skulle de båda jättarna visa prov på sin styrka. Kusken var mycket kvick varför han fort nog lyckades få "Jösse" på knä. "Jösse" blev då arg och sade: "Är jag kommen hit för att slåss så skall jag slå, men jag svarar inte för motståndarens liv". Därpå tog han fortfarande liggande på knä, kusken och lyfte honom i vädret och kastade honom med sådan kraft, i golvet, att båda benen brusto. "Jösse" hade ett lugnt sinne och ville ej bruka sin styrka till att misshandla människor eller djur. Därför hände det ofta att man skämtade med honom. - På "Holtamaken" blevo en gång marknadsbesökarna honom så närgångna, att han för att freda sig måste taga en kärra i skaklarna och svänga denna runt. Detta gjorde han dock så försiktigt att ingen skadades. En gång körde "Jösse" två ungefär lika stora timmerstockar med ett par oxar. Då han kom till "Marklana li" förmådde ej oxarna draga lasset, varför han tog den ena stocken på axeln och bar den uppför backen, samtidigt som han körde oxarna. - En gång kom "Jösse" till Huseby kvarn, då vägarna voro mycket uppblötta. Medan han

väntade på "malet" inträffade stark frost , så att Jösse's vagn som stod på väggkanten, frös fast i väggsmutsen. Då Jösse skulle köra hem tog han själv i vagnsskaklarna och ryckte loss vagnen. Tillfrågad varför han inte satte för hästen svarade han: "Då ä väl inte te å sätta kreaturå få sånt". En gammal man som i sin ungdom hade tjänt hos Jösse har berättat, att han då tamde en ko och en tjur tillsammans. En gång blevo dessa dragare oroliga och voro nära att springa ifrån honom, varför Jösse , som för tillfället var i närheten, fattade tag i tömmen med sådan kraft att den brast tvärt av, trots att det var en alldeles ny "hampe-töm". Vid detta tillfälle var Jösse så gammal, att han på grund av ålder ej var lämplig att deltaga i kroppsarbete. (Dessa uppteckningar överensstämma ej fullständigt med de beskrivningar, som jag läst om den beryktade jätten. Men jag har upptecknat endast det som jag har hört berättas av äldre trovärdiga personer.)

4749

En hård smålänning.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

I Öja levde på första hälften av 1800 - ta-
let en mycket hård smålänning. N. En gång då han gick på svag
is, hägg han sin yxa genom isen, varvid han råkade släppa skaf-
tet, så att yxan sjönk till botten. N. nedsatte då en stång i
vaken, tog av sig kläderna och följande stången kröp han sedan
ned till sjöbotten och hämtade sin yxa, varefter han klädde sig
och lugnt fortsatte sin avbrutna vandring. En annan gång föll
N. ned från ett träd och skadade sig ganska svårt i ansiktet.
Hemkommen satte han sig då framför spegeln, tog en syl samt
becktråd och sydde själv ihop såret.

"Hanlare-Massen".LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

I Wederslöv levde på 1800 - talet en mycket originell man, som kallades "Hanlare- Massen". Han var en vandrande man. Först började han gå omkring i bygderna och sälja konfekt. Småningom övergav han dock detta, för att helt ägna sig åt sin "tjänst". Han sade sig nämligen vara "Kommendör" och till denna tjänst hörde "att se till att ingenting fick förfaras". Han uppsamlade därför lump, glasbitar, träbitar o. dyl. , som inte var till någon nytta. Det uppsamlade antingen drog han på en kärra eller bar i stora korgar, tills någon barmhärtig människa lyckades övertala honom att för några öre få köpa åtminstone en del av det hopsamlade. Någon fast bostad hade han inte, men han kände sig som hemma i vilket hem han besökte. Vanligen blev M. vänligt mottagen, ty han gjorde ingen människa något ont, men om han blev motsagd blev han häftig och högljudd i sitt tal. Inkommen i ett boningsrum med sina käppar och korgar som han alltid hade i sin närhet, ville han helst sätta sig vid spisen och elda. Blott då han höll morgon- och aftonbön ville han vara långt framme i rummet. Vid dessa tillfällen stod han vid ett bord, höll ett papper i handen och både läste och sjöng, ty han var mycket religiös. Han bad aldrig om något, men vänli-

ga människor gåvo honom mat och kläder om han behövde samt hus-
rum över natten. Om han fick pengar köpte han för dem kaffe,
vilket han drak "få då fåmera rösten". Då Wederslöv kyrka skulle
byggas hade han fått i sitt huvud att den skulle stå i Ljungs-
åkra. För att tala med kungen och få hans hjälp i denna sak gick
M. landsvägen till Stockholm icke mindre än tre gånger, trots att
han alltid var klädd i träskor. Han gjorde även ett stort arbete
med stenspöckning i det stenrör, som utsetts till kyrkobyggnads-
plats . Då han blev gammal måste han "gå på socknen" d.v.s. socken-
borna fingo efter tur och ordning vårda honom under ett dygn.
Detta var inte alltid lätt, ty det var inte alla gånger, då han
måste flytta, som han ville gå till det ställe han måste gå. Om
han inte ville lyda gick det inte att med "mutå" förmå honom
därtill. Sådant var han alltid mycket förbittrad på. Erbjöd nå-
gon honom ekonomisk förmån om han avstod från sina idéer blev
han alldeles vild och skrek: "Inga mutå, inga mutå."

4749

"Klok-Anna".

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

I "Ongsjö" Skatelövs församling bodde på 1800-talet en klok gumma, som kallades "Klok-Anna". Hon ansågs kunna blicka in i framtiden och rådfrågades därför ofta i kärleksaffärer. Det påstås, att hon kunde säga vad de besökande tänkte, innan de kommo in till henne. Hon skulle också kunna tillrättaskaffa tjuvgods. En soldat hade en gång blivit bestulen på en penningssumma. Han besökte därför "Klok-Anna". Hon lovade att tillrättaskaffa pengarna, om soldaten kunde lämna henne ett klädesplagg, som han burit på sig, då han blev bestulen. Han lämnade henne då en halsduk, som hon sönderklipppte i smala remsor varefter hon lovade att tjuven skulle återlämna de stulna pengarna. Soldaten fick dock aldrig sina pengar tillbaka.

En "klok" gubbe.

Under första hälften av 1800-talet levde i Bergunda en klok gubbe S. Han ansågs av många att vara allvetande. Mest anlätades han att bota sjukdomar på människor och djur. Han ordinerade ofta medicin, som fick köpas på apotek. Även han kunde säga, vad de besökande talat om, då de voro på väg till honom. En gång ville en avlägset boende kund skänka gubben ägg, som han sände med en granne, som skulle besöka gubben. Denne framlämnade dock inte gåvan, utan, då han besökt gubben, tänkte han köra hem och behålla äggen, själv. Hästen gick dock inte från gubbens hem, han gick blott i svängar på gårdsplanen. Efter en stund gick gubben, ut till mannen och uppmanade honom att framlämna det han hade i vagnen, som han lovat sin granne. Mannen överlämnade då äggen till gubben, och sedan fick han även hästen att gå därifrån. Det troddes, att gubben lärde sina konster i "svartkånstbok".

"Stämma blo" och "sätta ut tannaväak".

Det fanns även de som kunde "stämma blo" och "sätta ut tannaväak". Då tandvärk skulle utsättas stack "doktern" ett hål vid tanden, så att en knappnål, spik e.dyl. blev blodig. Denna utsattes sedan, troligen efter några trolleriformler, och den person, som sedan rörde vid den, fick tandvärken. - En gammal man har berättat, att då hans fader en gång på 1860-talet "rödde" nedhögg han bland annat även en torkad buske. I denna fanns en spik inslagen, som fadern lossade och stoppade i fickan. Strax fick han en förskräcklig tandvärk. Denna släppte ej förrän fadern själv med spikar lösbrutit och uttagit 3 st, kindtänder. Detta var den förste och ende gång nämnda person hade tandvärk. Själv trodde han att värken blivit "utsatt" med spiken och att busken därför vissnat.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9

4749

En man, som hade en ovanlig förmåga att meta
upp fisk.

I Öja fanns på 1860-talet en man, som hade ovanlig förmåga att meta upp fisk. Det påstas, att han kunde på fisk så fort han kunde taga dem från kroken, då däremot andra i hans närhet blott fingo obetydligt.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

Hur man skulle bära sig åt för att bli "klok."

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11

Om någon ville blicka in i framtiden, skulle han koka en vit orm och dricka spadet. En gammal man har berättat, att en gång en gumma höll på att koka en vit orm. Under kokningen gick gumman ut en stund och under tiden passade en pojke på och doppade en finger i spadet och slickade detta. Pojken blev genast "klok," och då gumman kom in sade han: "Nu kan jag se hu mönna grisa soggan, som gauå dää ute, fau! Gumman drack sedan ut alltsammans av spadet, men blev ej klokare än förrut.

En trollkunnig kvinna.

En gumma, som ansågs kunna mer än vanliga, blev en gång för c:a 100 år sedan "taen få tjyveri" (häktad för stöld). Då hon på vägen till fängelset passerade Huseby fanns där på en åker flera par oxar i arbete. Länsmannen sade då till gumman: "Kan du göra så, att alla oxarna stanna på en gång, skall jag släppa dig". Strax stannade alla oxarna på en gång utom ett par, vilka fortsatte som vanligt. Då gumman tillfrågades varför inte även dessa stannade, svarade hon: "Nähä, di har flyrönne te tåjstecka, så di har ja ingen makt mä". Vid undersökning visade det sig att nämnda "tåjstecka" var av rönne, som växt på långt avstånd från andra rönнар. "Flyrönn" kallades nämligen den rönn, som uppväxt efter frö, vilket fåglar flugit till platsen med.

Smiland
Kamrad
Öja
1932

4749

Lyktgubbe.

(Monotype material)

Myrd. S. J. M. M. M.
an. Öja hand
Gämla

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

På maderna mellan byarna Öja, Gämla och Härensås har man sett lyse. Detta trodde man förr vara döda lantmätare, som i livstiden, vid sina tjänsteförrättningar för ekonomisk vinnings skull, hjälpt vissa personer på grannarnas bekostnad. Som straff för detta fick de efter döden gå som lyse.

Hur ett grötrim röjde en mördare.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14

Det berättas att Huseby en gång ägts av en mycket slug man, riksdagsmannen John Persson. Denne bytte sig till en stor del av Ellanda bys skogsmark för några tunnland slåttermadar. Om denne man berättas även, att han blev mördad, och att gärningsmannen blev röjd tack vare ett grötrim. Vid ett festligt tillfälle skulle nämligen gästerna rimma för gröten. En av gästerna, som trodde att mördaren fanns bland de närvarande, rimmade: "Denna gröt är kokt i gryta ej i aunkar, den som mördat Jon Persson setter nu i djupa taunkar". Strax gick en av gästerna ut och uppförde sig så besynnerligt att han anhölls, erkände mordet och blev avrättad.

Det berättas, att Engaholm fått en stor del av Öpperstorp bys skogsmark blott på det villkoret, att Engaholm skulle deltaga i uppsättning och underhåll av stängsel närmare byn, så att byns betesdjur ej kom så långt in i skogen, där det fanns vargar.

Gåtor.

Lella lo, leggaå å glo, haa inte meå än ett öja. (En synål.)

Litet som ett ägg, räcker omkring körkevägg. (Ett nysta.)

En storå röå laga mä mönna vita koå å en storå röå tjuå.
(Munnen, tänderna, tungan,)

Runt som solen, svart som joån mä en laung rompa bakette.
(Ett stinkakejärn.)

Lapp på lapp men ingen söm. (Ett kålhuvud.)

Va ä dä, som gaur och gaur, men allri kommå te döån!
(Väggklockan.)

Va ä dä, som gapa övå vattnet men inte dreckå? (Koskällan.)

Om dagen full då kött å blo, om natten står och gapar. (En sko.)

Va ä dä, som kan gau övå bå lann å vann varken höra eller se,
men både fråga och svara? (Ett brev.)

Vem är dä, som har merntänder än ett lejon, men ändå inte kan äta.

(En kam.)

Va ä dä, som ett barn kan bära i sin hand men fyra karlar inte kunna bära på en stång. (Ett ägg.)

Åt va håll flygå allti kraukan om kvällen?(Dit den vänder näbben.)

Va gör tåppen nå han stauå på ett ben? (Han löttå åpp dä andra.)

Vecken bit ä bäst på koen? (Den som sitter mellan hoanen och råmpan.)

Va är dä som finns i solen men inte i månen, dä fenns i Lund men inte i Skåne, dä finns i ändan på Daniel? (Bokstaven L.)

Inte har jag det, och inte vill ja ha det, men om ja hade det, ville ja inte mista det för hela världen. (Ett skalligt huvud.)

Vilket är det hetaste, fetaste och kvickaste. (Solen, jorden, tanken.)

Ordspråk.

Tala är silver, men tiga är guld.

Bättre tiga än illa tala.

Alla ä baan i böajan.

Dä få böjas i tid, dä som krokitt ska bli.

Böj vidjan medan hon är grön, så blir hon bå fager och skön.

Små smulor äro också bröd.

Smöaja hjälpå, om dä inte ä på annat än en gammal länsman.

Var och en är herre över sin stackare.

Den, som spar han har.

All högfäad taa en dauli änne.

Ju flera kocka ju sämre soppa.

Skomakarens käring och smeens häst ä allti mäst baafota.

Ingen bror i spelet.

Snål spar, hin tar.

Sämjan ger nog rum.

Ju mer än rör i lorten, ju mer luktar den.

Saudant läa ska saudan smöaja ha.

Ont krut förgås inte så lätt.

En ska inte köpa grisen i säcken.

Dä inte ens fel att två träta.

Kraukan töckå allti att hennes onga ä grannast.

Som en bädda få en legga.

Galena kattå få revet skinn.

En behövä inte lära gamla kattå lapa mjölk.

Många bäckar små göra en stor å.

Den , som i leken går får leken tåla.

Den, som inte ser åpp mä öjnen, får se öpp mä pongen.

När dä räjnär välling, har den fattige ingen ske.

Han går upp som en sol och faller ner som en pannkaka.

Gåvor och gengåvor vara vännå längst.

Små grytor ha också öron.

Bättre en fågel i hand än tie i skogen.

Barn göra i by, som hemma de lärt.

Dä ä inte guld allt, som glimmar.

En ska inte döma honnen ätte hauån.

Dä ä meä brokia honna än prästens.

En later skräddare tar lathonnatraua(långa trådar på nålen.)

En latå dräng bää se hellå fåspräng, än han gauå tvau gaungå.

En får ta seden dit en kommer.

En får ta skeen i vackå hand.

Man får lära sig krypa, innan man kan gå.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19

Den ene kaapen hackar inte öjnen ur den andre.

Lika barn leka bäst.

Lika fåjlar skäckas.

Stora or och fett fläsk fastna inte i halsen.

Dä har nock var i säck innan det kom i påse.

Den, som sist kommå i påsen, ska föst dän.

En kan inte begära tre makå talg av en träbock.

Dä ä ingen ko pau isen.

Du prata, som du hade tongan i näven och huet onne aamen.

Alla stäns framme ingenstans välkommen.

Dä går som dä var smort.

Dä går som en olja.

Dä går som fint brö i en skräddare.

Dä går som en lus i en tjärspann.

Dä passa som en kniv i en bonne.

4749

Hur en vänne se, har en allti röggen bak.

Haa du höåt löss hosta.

Dä ä ynklit å höra löss hosta, di har så traunga bröst.

Ta inte monnen så full.

Va inte så låjå i truten, få daw få ja spy.

Han ä gla som en speleman.

Inga stöttå onne nya hus.

Dä bler bara äggaröra å alltihop.

Han simmar som en sten och dyker som en fjäa.

Dä ä som slå vatten på een gaus.

Dä ä som å slåss mä brönnsvingen.

Dä ä så omöjlit som gau te maunen.

Hon kokar gröt i hosånå.

Hon har betet huet au skammen.

Han ble hjälpt u askan i ellen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21

4749

En mulen morgon gör en klar dag.

Morgonglansen och käringadansen vara aldrig till kvällen.

Kvällsröe båa törrå natt, moanröe vauta hatt.

Östanvää och käringaträta, börjar mä storm å sluta mä väta.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

22

"Orstä".

"Di ä sura", sa räven om rönnbären.

"Bättre brölös än rälös", sa käringen torkade boät mä katten.

"Dä bleå inte grannt vää, förrän allt dä onga kommet ne",
sa käringen, då hon ramlade nedåt trappan.

"En väl fullsövdä ka jöå ett gott arbete", sa käringen då dags-
verkan kom till sitt arbete i soluppgången under sommaren.

Dessa "orstä" voro ganska allmänna, men det fanns personer, som
"to se orstä", d.v.s. ofta använde samma uttryck i sitt dagliga
tal. Sådana "orstä" voro: "Ja, dä fästaust; ja vell se; dä kommå
an pay; dä tro ja dä; kan vetta; ja dä kan väl va".

Nedanstående visor äro hämtade ur vissamling, som kringresande visförsäljare sålde till beväringar på Kronobergs hed år 1885.

Vingåkersrosen.

Gossar och flickor, kommen med fröjd,

Midsommaren att fira,

Majstång skall resas här på en höjd.

Kransen skall vi vira;

Blommor på ängen plocka vi små.

Röda och vita, gula och blå,

På ängen skall vi plocka, trall.

När den blir färdig högre och grann,

Då alla må sjunga,

Vackrare majstång finnas ej kan,

Dansa ska de unga,

Kommen nu alla stora och små,

Raskt ut med ringen, hopp låt det gå,

Raskt ut med ringen, hopp låt det gå,

Kan ni så må ni sjunga.

Skön Anna var Lasses dotter i byn.

Se'n Riksdagsman länge han varit,

Men Anna var gubbens enda försyn,
Se'n sist han från Stockholm farit;
Anna var stolt, som lärkan så fri.
Gifter jag mig gör jag själv mitt parti,
Gifter jag mig gör jag själv mitt parti,
Lyckan skall bli mig trogen, trall.

Nitton år fyller jag i vår,
Ej vill jag gå här och vänta,
Far min blir kanske trumpen och svår,
Nog älskar han sin jänta;

En gosse jag har och den skall bli min,
Ty trofast han är, reel i sitt sinn,
Ty trofast han är, reel i sitt sinn,
Och frisk är han som våren, trall.

Anna var bygdens fagraste ros,
Händig i spol och spånad,
Läppen var färgad körsbär så röd,
Blicken förrådde trånad;
Smal om sitt liv hon var som ett rör,
Vingåkersrosen hon kallas färfor,
Vingåkersrosen kallas hon därfor,
Det vill ej säga lite , trall.

4749

Jerker var bygdens raskaste dräng,
Flitig med plog och spade,
Men blev det fråga om att ta sig en sväng,
Glad var han med de glade;
Ack om han kunde fria ändå,
Kunde jag slippa otålig gå.
Kunde jag slippa otålig gå,
Anna så ofta tänkte, trall.

Anna och Jerker passade bra,
Hustru och man att bliva,
Men ingen av dem vågade sta
Att sin förklaring giva.
Så hände det sig vid midsommartid,
Anna å Karin talades vid
Anna å Karin talades vid,
Strax intill prästens gärde.

Tror du att Jerker håller mig kär?
Anna väninnan sporde.
Fråga för roskull prästkragen der,
Vilket hon även gjorde;
Blad efter blad hon plockade af,
Sedan åt Karin blomkronan gaf,
Sedan åt Karin blomkronan gaf,
Så går det till att spå sig trall.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

26

4749

Jerker, som stått och lyssnat vid grind
 Sprang hurtigt fram på ängen,
 Hej, lilla Anna, nu är du min,
 Skrek den förtjuste svennen;
 Anna, som plundrat prästkragen nyss,
 Plundrades nu på kyss efter kyss,
 Plundrades nu på kyss efter kyss,
 Se'n blev hon Jerkers maka.

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

27

Gubben Noack.

Vi prisa högljutt gamla testamentets dar
Då lefde paradisets lif i en och hvar.
Vår Herre skipade sjelf både lag och rätt.
Men nu för tiden går det till på annat sätt,
: Gunås, trallala:

Men när som ondskan börjat bliva allt för svår,
Då gav Gud menniskan två tusen nåde-år;
Om hon efter denna tid ej var bättre då,
Så skulle varje käft inunder vatten stå,
: för synd, trallala :

Men när de tusen nådeåren tagit slut,
Så var man ej en smula bättre än förrut;
Vår Herre sände då en väldig syndaflod,
Att bota både folk och få för öfvermod;
: bra hårdt, trallala :

Men för att jorden ej för folktom skulle bli,
Så lät Gud Noack från förstörelsen gå fri;
Han jemte sin familj ur sjönöd räddades
Och i en ark af Herren sjelf instufvades.

: med gods, trallala :

Men när de lågo i sin sömn en stormig natt,
Då stötte skutan hastigt uppå Ararat.-
I skjortan Noack då på däck ruser opp,
I särken gumman efter kom i kort galopp

: och skrek, trallala :

Då blev det skrik och villervalla i en hast
Man trodde hin skull'taga både båt och last,
Men Noack rådigast av alla män på däck,
Kröp ned i skutan för att se om den var läck,

: av storm, trallala :

Men skutan höll, ty den var ej af engelsk plåt;
Från Sverge var hvarenda bit i Noacks båt.
Och gubben Noack glad, att vara än vid lif,
Omfamnar söner, döttrar och sitt eget vif.

: och gret, trallala :

4749

Men hade gubben Noack drunknat med sin fru,
Vi hade gästade då på havets botten nu.-
En skål för Noack då i botten tömma vi;
Ty han har räddat oss ifrån att fiskar bli.
: hans skål, trallala :

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

30

Pelles Stockholmsresa.

31

Nitton år var jag då kärleken brände ,
Uti hågen, trots som någon yngling här på jord.
Resa jag ville och bindeln sände,
Uppå ryggen vandra trygger upp till högre nord.
Usch ja tänkte jag, där är ganska bra.
~~Fattas bara, fattas bara, Flickan söker jag.~~

Pappa och mamma dessa kära båda,
Ofta sagt mig, akta Pehr dig uti Stockholms stad,
Hemma bliva och dig giva till jordbrukarkarl;
Men jag lyssna ej;
Jag blott svarte "nej".
Farfarsarvet, speciedaler hundra, gaf de mig.

Snart var jag framme i den stora staden,
Börja undra mycket fundera uppå husena.
Gatorna långa såg jag hela raden,
Ej jag visste, ej jag visste, hamna skulle jag.
Möter mig så kärt Flickan skön och smärt,
Jag betagen i behagen följde henne tvärt.

Uti en gränd så mörk och trång förresten,
Förde hon mig, förde hon mig, tvenne trappor upp,
Jag var så glad som sjelfvaste presten.
Tyckte att jag, tyckte att jag kom i himlen blott.
Dig min kära vän känner jag igen.
Du är Pelle, du är Pelle ifrån Roslagen.

Glad var jag nu, att äga denna flicka,
Som så vänligt, som så vänligt herberge mig gaf.
Dagar de gingo, äta älska, dricka,
Penger fanns det uti flickan,
Räcka nog minsann.
Kär jag riktigt var i min flicka rar
Tänkte gifta, tänkte gifta mig en vacker dag .

Kärlek och vin, muntra glada sånger, trifvas
trifvas skulle, trifvas skulle i vårt enkla hem.
Ej du skall få någon minsta ånger
Över att du, över att du blifvit har min vän.
Jag skall köpa hus, du skall stöpa ljus,
Och små piltar, och små piltar ge oss sällhetsrus.

4749

En vacker dag, det var sent om qvällen ,
Hem jag lunka, hem jag lunka till min flicka glad,
Stjärnorna blänkte uppå himlapellen
Och jag möter, och jag möter kan ni gissa hvad;
Flickan med en sprätt arm i arm så nätt.
Kära Pelle, kära Pelle, glöm mig ,sa hon nu.

Slagen jag blev liksom utav åskan;
Snart jag hade, snart jag hade inga pengar kvar,
Tog mitt parti, glömde bort i brådskan,
Farväl taga, farväl taga utaf Stockholms stad;
Hem jag reste ju, tog mig där en fru, en fru
Lycklig är jag, lycklig är jag med min äkta nu.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

33

Tiggarvisan.

Skänk en slant åt gubben, nådigaste herre!
Hustru min är sjuk och åtta barn jag har,
Lam är jag i högra sidan och dess värre:
Skänk en slant åt gubben, som är blott och bar.
"Skäms att tigga", röt han och gick mig stolt förbi.
Skäms, då hela världen är ett tiggeri!

Menskligheten tigger utaf himlasonen
Nåd och salighet, då den är qvalens rof,
Jorden ligger ljus av solen och af månen,
Regn och snö af molnen efter husbehof;
Och då skulle jag, som står på nödens brant,
Skämmas för att tigga utav Er en slant.

Tiggeriet man i hvarje vrå skall finna.
Fattigdirektören bor i himmelen.
Älskar'n tigger kärlek af sin själs gudinna,
Trohet tigger hon af honom strax igen,
och då skulle jag som står på nödens brant.

Skriv endast på denna sida!

Skämmas för att tigga utaf Er en slant.

Grefar och baroner av den nobla rasen
 Tigga om en titel, klingande och grann,
 Rika patron^{Småling} tigger ju om Vasen.

Och om lönförhöjning hvarje embetsman,
 Och då skulle jag, som står på nödens brant,
 Skämmas för att tigga utaf Er en slant.

Krämarn tigger kunder ständigt för butiken,
 Skalden tigger ju om lagar, gunst och lof,
 Skepparn tigger vind för skutan uti viken,
 Prästen tigger med sin påskbok och sin håf;
 Och då skulle jag, som står på nödens brant,
 Skämmas för att tigga utaf Er en slant.

Ja, Gu'nås, det tiggs på alla håll och kanter;
 Krigarn tigger ära för sitt öfverdåd,
 Tidningsskrivarn tigger om prenumeranter,
 Skådespelarn hos publiken om applåd.
 Och då skulle jag, som står på nödens brant,
 Skämmas för att tigga utaf Er en slant.

4749

Tiggeri't är stort i världens alla länder,
Från den lägsta koja till den högsta tron;
Sjelfva kungen tigger utaf Rikets ständer,
Och ur folkets fickor ta's en million;
Och då skulle jag, som står på nödens brant,
Skämmas för att tigga utaf Er en slant.

(Dessa 4 visor utgjorde ett häfte, som var tryckt på
beställning av Samuel Johan Carlsson i Nykils socken.)

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

36

Kärleksvisa från en fånge.

Hör du min lilla flicka, jag sänder dig en sång;
Förlåt att jag dig frågar just nu för första gång,
Jo, vill du med mig binda de ljuva kärleksband.
O, ömmaste min flicka, kom räck mig nu din hand.

Ty du i mina tankar så länge svävat har;
Hvarthän jag än må vandra, du blir där ständigt kvar.
Jag ser ditt milda öga och så ddin rosenkind;
Du kunde mig förnöja, ack, om du vore min!

Snart stundar ljuva sommarn, då fogeln med sin sång,
Allt roar sig i världen med sina nöjen mång.
Men alla I som fröjdens i glädje utan tal;
Ert lif kan snart förändras och ble till sorg och qual.

Här i den falska världen, hur lätt för sig det går,
Att för en yngling fela i sina unga år,
Det har jag fått erfara, jag glömde bort min Gud
Jag lydde ej förmaning, jag bröt det sjunde bud.

Gud hjälpe eder ynglingar, som uppå jorden går,
 Glöm icke eder Skapare i eder ungdomsvår.
 Bed Gud att han dig hjälper fortgå på rättan stig,
 Så skall du undgå snaran, som lägges ut för dig.

De åkerfält och ängar, som nu en liten tid
 Ge skördar, blomsterfägring, till mänskans nytta, frid.
 Snart undergå förändring, sångfågeln skyndar bort,
 Den kulna natten länges, men höstens dag blir kort.

Snart stundar mörka hösten med regn och stormig vind,
 Då blommorna bortvissna se'n skörden samlats in.
 Och äpplet nått sin mognad och löven falla af,
 Samt mången vacker flicka fått vila i sin graf.

Ja, om jag kunde skriva en enkel sorgesång,
 Så skulle jag det göra, ty tiden är så lång.
 Jag sitter innesluten inom den trånga mur.
 Och får min mat av andra, lik fågeln i en bur.

Nu slutar jag att skriva till dig min lilla vän,
 Men ett uppriktigt hjärta vill jag dig giva än.
 Förlåt mig att jag vågar så här begära dig,
 Kanske du är förlovad? Jag då lyckönskar dig.

Lilla Greta och snälle Pelle.

"Lilla, snälla Greta, säg om du vill ha mig
Säg blott nu, om du vill bliva min,
Ty jag är så kär och vill så gärna ha dig.
Ah! ack! om blott jag vore din.

Lilla Greta, snälla Greta, skänk mig blott en enda
Skänk mig blott en enda kärlig blick,
Ty det svider,
Stackars Pelle lider
Av den pil, som in i hjärtat gick."

Kära Pelle, snälle, du vill blott bedra mig;
Kan jag tro på dina löftesord,
Ty det gossars vanor är; nog vill jag ha dig,
Och så glömma de båd'eder, tro.

Hjertat lider,
Usch, det svider,
Kanske redan uti bröstet nu.
Goda Pelle,

Kära Pelle ,snälle

4749

Säg mig blev jag lycklig som din fru?"

"Ja, det lovar jag bestämt, ty uti döden

är jag din och aldrig sviker dig.

Lycklig blir jag uti alla livets öden.

Om Greta skänker hjärtat mig.

Hela livet,

Det är givet,

Bliver då en enda lycklig dröm.

Och med samma

Du blir älskad mamma

Och jag blir en pappa huld och öm."

Pelle, ack jag tror jag riktigt nu kan ge dig -

icke korgen - men min kärlek blott,

Men blott ett jag kärleksfullt får be dig

Skynda på det redan kännes gott.

Kärlekslåga

Är en plåga

Som man icke länge lida kan.

Snälla Pelle,

Älskade min Pelle

Jag din gumma blir och du min man".

Och vad hände; Jo att lilla, snälla Greta

Blev den ömma, kära Pelles fru.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

40

4749

Kanske mången uppå jorden än får leta
Efter sådant lyckligt par ännu.

Barn en skara,
Alla rara,
Göra livet för dem glatt och lätt,
Mamma smeka
och med pappa leka
Uppå oskuldsfullt och barnsligt sätt.

Flickor, gossar, nu min enkla sång jag qvädit,
Om ett älskogspar så ömt och varmt;
Har min visa någon här rätt hjertligt glädit,
Skänk då sångar'n här en liten slant,
Ty det svider,
Hjertat lider,
Sångar'n må ni tro har hjerta ock.
Se i pungen!
Ingen dock är tvungen
Annat än för lilla Greta blott.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

41

4749

Kärleksvisa.

(Författad av Ö.P.J. från Skeninge socken.)

Ännu en gång jag tecknar några rader till dig,
som bort i fjärran länder har rest ifrån mig.
Och mig antvardat haver åt sorg och lidande.
Kanhända, att jag aldrig dig mer få återse.

Uti min ungdoms frodning du valde mig till vän,
Du svor att bli mig trogen, men du har brutit den.
Sen de min kärlek vunnit, då öfvergav du mig,
Och deraf har jag funnit, ingen trohet var hos dig.

Jag undrar om du minns de nu förflutna dar,
Då du och jag tillsammans som kära vänner var.
Hur du med ljuva ord och förtjusande bref,
Så vänligt till mig talade och ofta till mig skref.

På mina kinder blomstrade oskuldens ros;

4749
Men då du bröt dess späda stielk, så flydde de sin kos
Och kommer aldrig åter, ty det har blivit höst
Och trolöshetens kyla nu faller såsom fröst.

I stället för de blommor, som på mina kinder var,
Har skjutit upp en telning, som du inympat har,
Som jag får ensam fostra upp med sorg och möda svår.
På dig blef sviket allt mitt hopp, hvarför jag fällt
Mång'tår.

Den lilla späda plantan, som jag i famnen bär,
Jag burit under hjertat och därför har den kär,
Om hon ej här på jorden, får skåda dig sin far,
Så skall hon af mig finna ett moderligt försvar.

För trolöshet och falskhet, som du bevisat mig,
Skall Gud, som allt belönar, en gång belöna dig,
Om du ej vänder åter, och kommer hit till mig,
Som suckar, och som gråter i saknad efter dig.

Ett enda ord du säger i sista bref från dig,
Den enda tröst jag äger, som du har givit mig,
Att du vill återkomma, när tre år flytt sin kos,
Det löftet är en blomma, för mig en vacker ros.

Jag denna ros vill gömma, må denna ros ej dö.
 Och må du ej förglömma, din forna vän och mö,
 Som önskar hvarje dag att få hvila i din famn,
 Men kanske jag ej får dig se uti vårt fosterland.

Ack! må vi då få råkas i himlens sälla land,
 Och där som vänner såta få vandra hand i hand.
 Och må vi där förenas, der vi aldrig skiljas mer;
 Det är min fulla önskan, och till Gud jag derom ber.

Men glad jag skulle bliva, om du, min forna vän,
 Till mig nu ville skriva, att du mig älskar än,
 Ty jag dig aldrig glömmar, min forna älskare,
 Men dig i minnet gömmer och vill dig återse.

Nu slutar jag att skriva, nu ändar jag min sång,
 Må jag din vän få blifva, om icke förr en gång
 Där inga tårar rinna, der inga sorger är.
 Adjö med dig för denna gång, jag önskar dig må väl!

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

44

Axel och Hilda.

Bland Värends de sköna, de rika lundar satt
Ung Axel med sin Hilda uti en sommarnatt.
De språkade om kärlek, om forna dagars fröjd,
Då lyckans sol hon glänste uppå sin middagshöjd.

Den natten för Hilda var lika tung som glad,
Sin älskare hon smekte, sitt bröst hon sakta lad'
Intill hans trogna hjerta och qvad med sorgsen själ:
"Farväl, i Manhems stränder, min älskade, farväl!

Från Norden från Norden min fader bort mig tar
Till Californiens stränder i morgondag han far!
Vår kärlek vill han skilja; ty ringa är din börd:
En som som du ej gerna af honom blifver hörd.

Välan då, farväl, dock må hatet få sin gärd.
En som som jag vid homlen, är ej din fader värd!
På stranden vill jag sörja, vid havet vill jag dö;
Men aldrig vill jag glömma min ädla svenska mö!

På stranden ej länge jag tänker dröja få.
 Jag längtar till den himmel, der Nordens stjärnor gå!
 Der vill jag blicka neder på jorden varje qväll
 Och glädjas skall mitt hjerta, om Hilda min är säll.

Och vinden han förde ett skepp på blånad våg,
 På detta var skön Hilda, i moln snart skeppet låg.
 På stranden låg ung Axel och qvad med sorgsen själ:
 "Farväl, farväl, min Hilda! min älskade, farväl!

Men Hilda allena satt mången aftonstund
 Uti sitt nya hemland, der var en löfrik lund;
 Der sörjde hon sin älskling, som än i Norden var,
 Hvi skulle han däruppe allena blifva kvar?

Men jorden och solen de rulla sina klot
 Och dubbelt nya öden fick men'skan gå emot:
 Nu Hildas fader kallar sin dotter till sig in,
 Han ligger på sin dödsbädd - förändrat är hans sinn.

"Hör Hilda min dotter, min käraste på jord,
 Mitt samvet börjar vakna för stolthet uti Nord;
 Ditt hjertas sorg jag vållat, förkastad Axel är,
 Ack, om han dock här vore, jag hade honom kär."

Så talte och lade sig gubben sakta ned,
 En vålnad än i drömmen, hans rörda hjerta sved.
 Han dog, och ned i grafen han lades inom kort,
 Men öfvergifven Hilda gick till sin löfsal bort.

På stranden en afton, ej solen bergad var,
 Satt ännu sköna Hilda uti sin löfsal kvar:
 Hon tänkte på sin Axel och suckade hans namn
 Och vinden tog den sköna uti sin ambra famn.

Och Näcken han spelte på böljan upp en sång -
 Och framför jungfrun trädde en yngling smart och lång:
 "Kom i min famn du sköna, förskjut ej mig jag ber,
 Den kärlek, som mig hitfört sin bild i himlen ser!

"Din Axel, din Axel", han suckade, "jag är,
 Från Norden har jag farit, du är mitt hjerta kär!
 På Manhems slätter aldrig jag mer trifvas kan,
 Se'n turturdufvan Hilda ur lunderna försvann."

"Kom, Axel, kom Axel, och hvila vid mitt bröst!
 En hamn skall här dig gifvas, du är min enda tröst!
 O, Svealand du sköna, du herrliga på jord,
 Jag vill din ära prisa, flyg högt du sälla ord!"

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

47

4749

Och solen den klara på purpurbergen låg;
Till älskarna i lunden hvar liten Amor såg. -
Hur rosenläppar smektes, hur famntag gjordes här. -
Vet hvarje Nordens - tärna, som en gång varit kär.

Hvad stunden anbrakte vet älskarn, endast han,
Att Amor här vann spelet, ej tvekas bör minsann;
Ty fjorton da'r derefter sågs Axels bröllop stå,
Der kärlek för sin trohet med sällhet kröntes då.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

48

Beväringsvisa.

När jag endast på dig tänker,
När jag endast älskar dig,
Kanske du ditt hjerta skänker
Åt en ann' och glömmer mig.

När jag ut på slätten postar,
Mången våter skjorta får
Sitter du förnöjd i tanken
Och med andra gossar går.

När jag uti sängen hvilar
Sött och roligt natten ut,
Må jag då på slätten ila
Att förbida mötets slut.

När jag äntligen posten slutat,
Våt och stel i hvarje klut,
Knappast jag i tältet lutat
Förr'n der ropas: "Hvar man ut!"

Om en flicka vet värdera
Hvad en krigsman lida får
Uti fält blir kommanderad,
Oviss om sitt liv han går.

Många mörka, kulna nätter
Göra mig en stor oro;
Allt jag dock åsidosätter.
Blott du är mig huld och tro.

Då får jag som alla andra
Hvila roligt i din famn
Och med glädje dig omfamna,
Ty du är en säker hamn.

Men om det så skulle hända
Att i fält komderad bli,
Aldrig jag dig kan förglömma.
Ty mitt hjerta tillhör dig.

Med kulor och med krut vi strida
Blott för kung och fosterland
Och för ärans gamla anor
Och för flickans trogna hand.

Extra beväringssång.

Vinden blåser friskt kring vår beväringssfana.
Då vi tåga in på denna vackra slätt,
Som på femton dagar är vår tärningsbana.
Löjtnanten skall lära oss att strida rätt.
Märg det ha vi alla uti arm och ben;
Skam för den beväringsgossen, som är klen.

Också ställas vi i led att paradera.
Lära oss att kriga och till anfall gå.
Fram som gamla knektar säkert vi maschera,
Hurra högt i skyn då det befalls: gå på!
Jo, det blir en lek med ovån ock till slut,
Ty bajonetten pekar redan öster ut.

Flickorna de komma sönda'n till vårt läger
För att få en sväng uppå det gröna fält,
Och de lyssna gerna till hvad gossen säger,

4749

Och om det så passar, gifs en kyss så sällt,
Och så gå den hem, men komma nog igen.
För att få en fästman bland beväringen.

Och om någon frågar vem som diktat detta,
Jo, han står oss nära i vårt fosterland.
Och, uppriktigt talat, vill jag er berätta
Att nu dessa **orden** äro riktigt sant:
Kom nu flickor små, här står han ,skall I se,
Poeten föddes adertonhundrafemtio tre.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

52

Petter Jönssons resa till Amerika.

Petter Jönsson han såg i "Fäderneslandet"
Att embetsmännen förstört det nordiska landet.
Då blev han ledsen och tänkte: "jekeln anamma!"
Jag tror jag kilar min väg och det med detsamma".

Han tog sin plunta och stoppa' matsäck i kistan,
Och av polisen hans namn blef uppsatt på listan,
Ur venstra ögat han strök bort tåren med vanten,
Tog Gud i hågen och begaf sig ut på Atlanten.

Han ville bort till det stora landet i vester.
Der ingen kung finns, och inga kristliga prester.
Der man får sofva och äta fläsk och potatis,
Och se'n med flottet kan smörja stövlarna gratis.

Der ingen länsman törs stöta bonden för pannan
Och renat brännvin kan fås för sex styfver kannan,
Der mera pengar det finns än råttor i Trosa,
Dit ville Petter, och dit han styrde sin kosa.

Skriv endast på denna sida!

På skeppet stod han och liksom höll sig för magen,
Förty hans själ var af mycken ångest betagen.
Det stod ej till att gå ned och lägga sig heller,
Ty stormen blåser som bara hin, när det gäller.

Ett gudslån(om man ej räknar oxstek och limpa)
Han ej fått i sig och våt han var som en simpa,
Uti sitt förskinn han utgöt hela sin suckan
Och snyfta bittert: "Ack, den som vore vid luckan!"

I våta byxor han stod vid masten och lipa';
Det var så kallt så magen började knipa;
Då kom en båtsman , tog Petter Jönsson i nacken
Liksom en hundvalp och slängde ner 'en på "backen".

Der låg nu Petter och vattnet skvalpade om'en
Och själv han trodde hans sista timme var kommen.
Men båtsman skratta och ropade i hans öra:
"Hvad tusan skulle du på galejan att göra?"

Men stormen tystna och solen sken öfver skutan,
Då vakna Petter och trilla'ner i kajutan,
Han tog en långsup, tog två, kröp ner under täcket;
Och på tre veckor han se'n ej syntes på däck.

Först när i Newyork på reddan skutan låg inne,
Kröp Petter fram, ack! men magerlagd som en pinne.
Med sorgsna blickar han mätte förskinnets stroppar
Och bad för Guds skull om några koleradroppar.

I Castlegården han slog sig ner vid sin kista
Och åt och drack, så han kunnat andan sin mista,
Så bar han kistan och alltihop till en jude,
Som sa: "Mein Herr, firti Thaler kan jag vohl bjude!"

Men Petter Jönsson till hamnen styrde sin kosa
Och då'n därpå reste han tillbaka till Trosa
Och förr ska solen väl spricka i kanten,
Än Petter Jönsson far ut igen på Atlanten!

En ny kärleksvisa från Amerika.

För minns du hur jag blickade
Så säll på dig en gång;
Vi hörde fåglars kvitter då,
Vi lyssna till dess sång.
Men nu vi skilda äro.
Ja, skilda från varann;
Men ej mitt hjerta skänker
Jag bort i detta land.

Mitt hjerta har du fångat,
Ja, ack! det tillhör dig,
Fast jag nu ut har resit
På en obanad stig.
Ja, långt utöfver hafvet
Och öfver bøljan blå,
Der skall mitt hjerta endast,
Ja, endast för sig slå.

4749

Ja, jag mår gott, jag helsan har,
Jag på Atlanten är;
Jag denna visa skriver blott
För att jag har dig kär.
Ja, käraste av menniskor,
som uti verlden är,
Ja, endast du nu tillhör mig. -
Jag evigt därpå svär!

Jag minns hur säll den dufvan kom
Till mig, ja, i min bur,
Och jag med dufvan sedan gick
I fria Guds natur.
Men jag, jag utur boet flög,
Ja, uti verlden vid
För att der söka mig ett bo,
Ibland de fåglar små.

(Författad af en yngling i Nordvesterns stora länder.)

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

57

En midsommarafton i skogen.

Med fröjdefull stämma jag sätter mig ner
Att teckna få rader till vännen så kär;
Den vännen jag älskat i hela min tid,
För henne jag säkert skall våga mitt lif.

En midsommarafton till lunden jag gick,
En flicka så fager der skåda jag fick;
Och aldrig i verlden jag någonsin har
Sett vackrare flicka än denna hon var.

Som purpur så röd han var hennes kind,
Hon blickade mot den susande vind,
Ty tillrande ögon som himlen så klar'
Och snövita händer som silke hon bar.

Kom sitt vid min sida du engel så mild
Ack, om jag fick säga, att du vore min!
För dig vill jag lefva, för dig vill jag dö,
Jag alltid vill älska dig, utvalda mö.

Skriv endast på denna sida!

4749

Ja, gossen han sade, vill du bli min mö?
Jag vill bli dig trogen i lif och i död.
Betänk i ditt hjerta, att Gud straffar dig,
Om du sviker eden, som du svurit mig.

Och flickan hon sade jag vill bli din mö,
Blott du blir mig trogen i lif och i död;
Sen tänker ock jag i Gud, straffe han mig,
Om jag sviker den ed, som jag svurit dig.

Älskar du mig så giv mig en kyss;
Vi sågo här i skogen på fåglarna nyss;
De lekte, de smekte; de lärde oss ju
Hvad vi skulle göra; hvad säger nu du?

Och flickan hon sade en kyss jag dig ger,
Jag kan dig ej neka, då derom du ber,
Men om du begär något mera av mig,
Tro aldrig i verlden jag stannar hos dig.

O, älskade tärna jag ej mer begär.
En kyss gör mig nöjd, och af kärlek det är,
Att hava en vän, den man högt älska kan,
Och aldrig i verlden vill jag ha någon ann!

Men alla ni vänner, som på mig ha härt,
Sätt eder trohet till en trogen mö,
Och sedan I flickor, som hafven en vän,
Sätter er trohet med kärlek till den.

Nu slutar jag min visa med darrande röst,
Jag finner ej glädje är uti mitt bröst;
Men flickan den sköna, den glömmer jag ej,
Tro aldrig i verlden, att jag sviker dej.

Om någon vill veta hvem visan har gjort,
Så är det två knektar från Linköpings ort.
Den ene heter Tilly och Nygren den ar';
De glada ha varit i alla sina dar.

Hjalmar och Hulda.

På blomsterprydd kulle satt Hjalmar och qvad
Om forntida bragder en gång,
Och liljornas stjelkar och rosornas blad,
Sig bugade djupt vid hans sång;
Och fåglarna sutto så tysta på träden,
Och gyllene axen på gungande säden
De nickade bifall, och vårvindens fläkt
Milt smekte hans panna, hans krigiska dräkt.

Och hela naturen föryngrad och skön,
Och mild i sin festliga skrud,
Men nyflätad blomkrans och vårmantel grön
Nu låg som en längtande brud.
Och glädjens och ärans och kärlekens minne
De höllo sitt färgglas för ynglingens sinne,
Och hoppet med vingar af guldflätad glans
Ljuft bjöd honom ryktets ovanskliga krans.

Då nalkades Hulda och drömmen försvann
 För ynglingens tjusande syn;
 Han såg endast henne, såg rodna'n,
 Som brann lik purpun på snövita hyn.
 Han kysste en tår från dess strålande öga,
 Han tänkte på världen och striderna föga;
 Lycksalig han sjönk i den tillbeddas famn
 Och glömde bort ära och rykte och namn.

"Du älskade mig, Hulda, och jorden mig bär
 Blott rosor på daggperlors stig;
 Du älskar mig Hulda, och sällheten är
 Ej mera en främling för mig:
 Ty ledsnadens tomhet och saknadens smärta
 De hitta ej vägarna mer till mitt hjerta;
 Ty, nu är naturen o, flicka! med dig
 En paradisträdgård, ett Eden för mig."

Men sviker du mig, si, då slocknar min sol,
 Då brister af ångest mitt bröst;
 Då finnes på jorden från pol till pol,
 Ej någon, som skänker mig tröst.
 Så svär mig nu, Hulda, vid himlen som hör dig,
 Att aldrig mig glömma, hvart ödet än för mig;
 Att vara mig trogen i lif och i död,
 Att älska din Hjalmar i lust och i nöd."

"Min Hjalmar", sad Hulda med ljuf melodi
 Och tillslöt hans mun med en kyss,
 "Hur ofta jag sagt dig, jag trogen skall bli,
 Detsamma jag svor dig ju nyss.
 Så svär jag ännu vid den himmel som hör mig,
 Att aldrig dig glömma, hvart ödet än för dig;
 Att blott för min Hjalmar jag klär mig till brud,
 Och sviker jag eden så straffe mig Gud!"

Och sjunken var solen och fullmånen log
 Så milt mot vårt älskande par.
 Kring kullen sin dimslöja aftonen drog
 Och ändå så suto de kvar.
 Dock måste till olika hyddor de vandra
 Men svuro än högt att bli trogna hvarandra,
 Och Hulda hoh lofvade möta sin vän
 Vid nästa dags skymning igen.

Så levde den lycklige Hjalmar en tid
 Och sommaren flydde sin kos.
 Med sommaren flydde den gyllene frid,
 Lik dalens förvissnade ros;
 Ty nu utbröt krigets förödande låga,
 Från sörjande mö måste Hjalmar nu tåga,

I härnad, och Hulda med kärlekens glöd,
Hon svor honom trohet i lif och i död.

Ett år var han borta, och fridens oliv
Nu växte i riket på nytt;
Slut var nu det grymma, det blodiga kif.
Och sorgen i glädje förbytt.
Med ax och med frukter sågs jorden sig smycka,
Då skyndade Hjalmar sig hem för att trycka
Sin längtande brud till sitt trofasta bröst,
Att byta dess saknad i sällhet och tröst.

Helt nära hans hem kom den åldrige Sven
En granne och tryckte hans hand;
"Välkommen behjertade yngling igen
Från striden i främmande land!"
"Tack Sven", sade Hjalmar, "men hur mår min flicka?"
Jag ilar till henne och snart skall hon blicka
Men himmelskt förtjusande ögon på mig,
Du hindrar mig Sven, jag begriper dig ej."

Men Sven tog i betslet och ryckte hans häst
Tillbaka, den ystra, ett steg
"Jag fruktar, du blir ingen välkommen gäst".
Här stannade Hjalmar och teg.
"Bemanna dig, yngling, med mod till att höra,

En tidning, som hela din glädje skall störa!
 Vet så att skön Hulda, förskräckliga bud,
 I dag är den stolte Sebastians brud.

"O, himmel! och avgrund! röt Hjalmar och slog
 Förtvivlad stålhandskarne hop;
 Men endast du väntar jag träffar dig nog;
 Och döf för den åldriges rop,
 I sporrsträck han red till den trolösa hydda,
 Der fönsteren voro med blomkransar prydda,
 Och taket gav genljud av gästernas sång,
 Af harpor och bågares sång, på en gång.

Här inträdde Hjalmar i krigarens skrud,
 Och harporna tystna med hast,
 Förgrimad han går mot den trolösa brud
 Och griper i brudkronan fast.
 Han sliter den vilt ur de mörkbruna håren!
 Så blek såsom låge hon redan på bären
 Satt Hulda med dödsskräck i bäfvande barm,
 För dårade älskarens hämnande arm.

Men brudgummen höjde mot Hjalmar sitt svärd,
 Men Hjalmar han svängde ock sitt.
 Då ropte han: "Usling! att dö är du värd,

4749

Mitt svärd biter bättre än ditt."
 Som lejon de kämpade emot varandra.
 En stred för lifvet, af hämd stred den andre,
 Som eld lyste ögonens gnistrande par,
 Men segern är oviss och oafgjord var.

Så stötte ung Hjalmar sin klinga med makt
 I hotade motståndar'ns bröst,
 Men denne åt honom re'n dödssåret bragt,
 Och blek och med rosslande röst
 Sjönk ynglingen ned vid förräderskans sida,
 Som icke upphörde att gråta och qvida.
 Då hon på den döende älsklingen såg;
 Så skön som en afhuggen jernek han låg.

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

66

Den svenska flickan.

God dag du svenska flicka
Din skål vi vilja dricka,
En gång eller två,
Emedan jag är färdig,
Emedan jag är färdig,
Att hissa mina segel
Och resa härifrån.

Räcker du mig handen
Så gifver jag dig ringen
Och vi förlova oss.
Ty förlovningstiden
Är ju snart förliden
Jag har en vän på böljan blå,
Han sviker aldrig mig.

Har du en vän på böljan blå,
Tänk aldrig uppå den; ,

För han kommer ej igen.
 För de sjömannens tankar
 Som midt i världen vankar
 På böljan blå, på böljan blå.
 I städer som på land.

Din kärlek är ej brinnande,
 Din kärlek är ej brinnande,
 Det ser jag uppå dig.
 Ty har haft en annan
 Allt medan jag var borta.
 Som tagit har ditt bästa
 Af kärleken från dig.

icke vill jag hava en
 En sådan en förförare,
 En sådan en som du.
 Nej hellre vill sälja
 Mitt unga liv för pengar
 Än taga dig till äkta
 Och lida hungersnöd.

För icke vill jag hafva
 En sådan till älskare
 En sådan en som du.

För om du kunde få mig

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

4749

Så skulle du allt stå dig.
Jag har en rasker gosse
Och han nu bor i stan".

Har du en vacker flicka
Tänk aldrig upp den,
Ty hon har en annan vän
Hon har väl hon som andra
Och det är ej att klandra
Hon har en vän på böljan blå
Den kommer snart igen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

69

Lantmannens aftonserenad.

Slumra in i stilla natten,
Solen länge sen gått ner;
Tyst, jag hör ett dån av vatten,
Vindens susning mer och mer.

Fogeln uppå qvisten hvilar,
Dagen höljs af nattens klut,
Må vi då till bädden ila,
Att få slumra natten ut.

När som dagen börja randa,
Allting synes röra sig.
Det som hafver lif och anda,
Fogeln qvittrar blott för dig.

Nya göromål man börjar,
Grödan samla, hämta in,
När ett snöfall häftigt härjar,
Går man då i stugan sin.

Skriv endast på denna sida!

4749

Köp nu alla dessa rader
Muntra blinde sångaren,
Skall det felas några blader
Tryckes om igen af den.

(Santliga vösor äro avskrivna med stavning och uttryck
som i det tryckta häftet.)

Öja Lund, Gämla i mars 1932.

S.J.Johansson.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

71